

Ter attentie van de door de GGC erkende en gesubsidieerde rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen

Departement Beleid zorginstellingen

Brussel, 6 mei 2022

Betreft: COVID-19 (coronavirus) – instructies voor de door de GGC erkende en gesubsidieerde rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen met betrekking tot het hitteplan en rekening houdend met de mogelijkheid van COVID-19-gevallen in de instellingen

Ouderen zijn de voornaamste slachtoffers van hittegolven: hittegolven doen het sterftcijfer onder onze ouderen drastisch stijgen, vooral bij de meest kwetsbaren. Ter illustratie: in Frankrijk werd tijdens de hittegolf van augustus 2003 een sterfteoverschot van 75% vastgesteld. Rust- en rust- en verzorgingshuizen moeten daarom extra opletten tijdens hittegolven en extra voorzorgsmaatregelen nemen als sommige bewoners positief testen voor COVID-19.

Het personeel van de instellingen moet extra aandacht besteden aan hittegerelateerde moeilijkheden, met maatregelen zoals pauzes op een koele plaats en de beschikbaarheid van koel water. Zorg dragen voor jezelf is een voorwaarde om zorg te dragen voor anderen.

Het Ozon - en hitteplan bepaalt de warmte - en hittegolven. Het werd opgesteld door de Intergewestelijke Cel voor Leefmilieu (IRCEL), opgericht door het samenwerkingsakkoord van 18 mei 1994 tussen het Brusselse, Vlaamse en Waalse Gewest inzake het toezicht op emissies in de lucht en op de structurering van de gegevens. Dit plan, dat beschikbaar is op de website van de IRCEL, maakt een onderscheid tussen de drie onderstaande fasen:

- in het Frans: <https://www.irceline.be/fr/nouvelles/plan-forte-chaleur-et-pics-dozone-debut-de-la-phase-de-vigilance>
- in het Nederlands: <https://www.irceline.be/nl/nieuws-bericht/ozon-en-hitteplan-vanaf-15-mei-gaat-de-waakzaamheidsfase-in>

1. Waakzaamheidsfase

De waakzaamheidsfase van het Ozon- en hitteplan loopt van 15 mei tot en met 30 september.

Die fase komt overeen met de operationele periode waarin het plan wordt uitgevoerd, ongeacht de weersomstandigheden. Ze is actief wanneer de voorspelde temperaturen en ozonconcentraties onder de drempelwaarden liggen die voor de waarschuwings- en de alarmfase zijn vastgesteld.

2. Waarschuwingfase

De waarschuwingfase wordt afgekondigd wanneer de T_{cumul} 17 °C of meer is.

Om de T_{cumul} te berekenen worden de voorspelde maximumtemperaturen in Ukkel gebruikt. De T_{cumul} is de som van het verschil tussen de voorspelde maximumtemperatuur en 25 °C in Ukkel voor de volgende vijf dagen (D+1 tot D+5). Hierbij worden enkel de positieve verschillen in rekening gebracht.

3. Alarmfase

Er wordt voldaan aan de criteria voor de activering van de waarschuwingfase

EN

er wordt voor de huidige dag een maximumtemperatuur voorspeld van 28 °C of meer

EN

er werd de vorige dag op minstens één meetplaats in België een overschrijding gemeten van de Europese informatiedrempel voor ozon van 180 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ EN voor de huidige dag worden overschrijdingen van de Europese informatiedrempel voorspeld in een significant deel van het land

EN

wanneer blijkt dat de reeds genomen maatregelen moeten worden geïntensifieerd.

Maatregelen VÓÓR de fasen van het Ozon- en hitteplan en TIJDENS de waakzaamheidsfase

Elk rusthuis beschikt over een referentiepersoon voor hittegolven. Die organiseert alle nodige maatregelen in de instelling in overleg met de CRA en de directie:

- algemene richtlijnen voor hitte opstellen en het personeel, de gezinnen en de bewoners informeren over de te nemen maatregelen;
- het personeel bewustmaken van het belang om te hydrateren voor henzelf en voor de bewoners;
- de meest kwetsbare personen in kaart brengen en voor hen geïndividualiseerde instructies voorbereiden;
- herinneren aan de tekenen die op uitdroging kunnen wijzen (zie hieronder);
- voor koele ruimtes zorgen, tussen 22 °C en 27 °C, om de bewoners tijdens een hittegolf op te vangen, met cohortering indien van toepassing (COVID-19-negatief/mogelijk besmet/positief);
- de nodige middelen voorbereiden:
  - o thermometers om de temperatuur in de leefruimtes te meten;
  - o verkoelingsvoorzieningen: ventilatoren, douches, ...;
  - o water- en voedselcontrolebladen voor alle bewoners, vooral voor wie hulp nodig heeft om zich te hydrateren;
- de weersvoorspellingen in het oog houden.

Preventiemaatregelen TIJDENS de waarschuwings- en alarmfase van het Ozon- en hitteplan

- de bewoners regelmatig controleren: algemene toestand en klinische parameters;
- met de behandelend arts een eventuele aanpassing overwegen van bepaalde (diuretische) medicijnen;
- regelmatig de temperatuur in de leefruimtes en de slaapkamers controleren;
- waken over de hydratering:
  - o minstens anderhalve liter water per dag aanbieden, tenzij de arts dat afraadt;
  - o rondes toevoegen waarop andere dranken aangeboden worden volgens voorkeur, met naleving van eventuele medische voorschriften;
  - o regelmatig drinken in kleine hoeveelheden aanmoedigen (niet wachten tot men dorst krijgt); in dit verband moet een onderscheid gemaakt worden tussen drie groepen bewoners:
    1. in staat om zelf te drinken: het is belangrijk om hen regelmatig drank aan te bieden (het dorstgevoel vermindert met de leeftijd);
    2. gedeeltelijke of volledige hulp nodig: organiseer die hulp zodat ze regelmatig drinken;
    3. problemen met slikken: geef verdikt water;
  - o de drankinname, het gewicht en de lichaamstemperatuur van de bewoners bijhouden;
  - o als de drankinname onvoldoende is, overleggen met de arts om subcutane of intraveneuze hydratatie te overwegen;
- de kleding aanpassen (natuurlijke en lichte materialen, losse en luchtige snitten);
- de koelte opzoeken tussen 11 en 18 uur;
- regelmatig verfrissen met water (verstuivers, douches, vochtige doekjes, ...);
- het menu aanpassen: zorg voor normaal gezouten voeding met veel vers fruit en groenten (koude maaltijden, rauwkost, dorstlessend fruit);
- de koelketen in acht nemen;
- fysieke inspanning beperken en de activiteiten in die zin aanpassen.

Bijzondere aandacht moet gaan naar de verluchting. Parallel daaraan is het gebruik van ventilatoren nuttig, met speciale voorzorgsmaatregelen als er COVID-19-gevallen zijn in de instelling (zie bijlage).

Er zijn een aantal trucjes om de ruimten redelijk koel te houden:

- verduister de ramen aan de zonkant en open de ramen aan de schaduwkant;
- laat de ramen 's nachts zoveel mogelijk open (de koelste uren zijn tussen 2 uur 's nachts en 6 uur 's ochtends) en waak daarbij over de veiligheid van de bewoners;
- verlucht de kamers en collectieve ruimten minstens twee keer per dag als de buitentemperatuur lager is dan de binnentemperatuur;
- schakel alle warmtebronnen, zoals gloeilampen, uit.

Onrustwekkende tekenen bij de bewoners:

- droge mond en dorstgevoel (let op: ouderen hebben een verminderd dorstgevoel);

- gedragsveranderingen: apathie, vermoeidheid, verwardheid;
- spierkrampen;
- hoofdpijn;
- duizeligheid, evenwichtsverlies en vallen;
- snelle polsslag;
- misselijkheid, braken en diarree die uitdroging kunnen veroorzaken of verergeren.

Oplossingen

- bied water aan in kleine hoeveelheden;
- breng de persoon naar een koele ruimte en/of creëer een luchtstroom;
- bied verfrissing (verkoel het gezicht, was eventueel het hele lichaam of geef een lauwe douche);
- verwittig de arts als de tekenen aanhouden of bij twijfel over de oorzaak van het onbehagen, vooral bij kwetsbare personen (bv. diabetespatiënten of personen met dementie).

Algemene bepalingen voor de verluchting van de gebouwen, naast het Ozon- en hitteplan

We herinneren aan de Codex over het welzijn op het werk van 28 april 2017, die de normen vastlegt voor de luchtverversing in het gebouw (artikel 34 van titel 1 "Basiseisen betreffende arbeidsplaatsen" van boek III "Arbeitsplaatsen" van de Codex over het welzijn op het werk).

Aangezien aerosolen een belangrijke rol spelen bij de verspreiding van virussen blijft het gebruik van CO₂-meters in de gemeenschappelijke ruimten daarnaast belangrijk, zoals beschreven in de omzendbrief van 25 maart 2022 (voor de keuze van de CO₂-meters, zie [Bijlage Keuze van CO2-meters.pdf](#)).

We danken u voor uw goede zorg voor uw bewoners en personeelsleden en wensen u alvast een heel mooie zomer.

Tania Dekens

Leidend ambtenaar

Bijlage: luchtverversing en verluchting: bijkomende maatregelen in verband met de aanwezigheid van COVID-19 in de instelling

De algemene aanbevelingen in geval van clusters zijn beschreven in de omzendbrief "[instructies voor de door de GGC erkende en gesubsidieerde rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen met betrekking tot 1. de preventie van/reactie op een COVID-19-epidemie 2. bezoeken en activiteiten na de uitvoering van de vaccinatiecampagne](#)".

Voor de verluchting is het aanbevolen om te zorgen voor een regelmatige luchtverversing door de ramen meermaals per dag minstens 15 minuten te openen. Als er geen ramen zijn, gebruik dan een ander verluchtingssysteem om verse lucht aan te voeren die van buiten komt, terwijl de binnenlucht naar buiten wordt afgevoerd. Vermijd in elk geval dat de lucht wordt hergebruikt of opnieuw circuleert in de lokalen.

Specifieke aanbevelingen voor COVID-positieve personen

De luchtverversing en verluchting van lokalen is in het bijzonder van toepassing op de ruimtes waarin COVID-positieve personen geïsoleerd zijn. Het is aanbevolen dat een COVID-positieve persoon zo mogelijk in één ruimte blijft (bijvoorbeeld zijn of haar kamer). De luchtverversing voor deze ruimte moet gescheiden zijn van de rest van de verblijfplaats/het gebouw, door de deur dicht te houden.

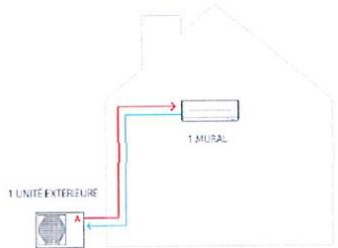
Isolatie vereist regelmatige bezoeken van het personeel (minstens elk uur) om de bewoner op te volgen en er zeker van te zijn dat hij of zij gehydrateerd blijft.

Aanpassing van de klimaatregeling voor COVID-positieve personen in de instelling

Volg de hierna vermelde **huidige aanbevelingen** voor het gebruik van verluchting bij (mogelijk) COVID-positieve personen.

Type verluchting	Waar?	
Ventilator	Privégebruik in een kamer van een (mogelijk) COVID-positieve persoon.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Plaats de ventilator dicht bij de deur en naar de kamer gericht. 2. De deur van de kamer moet de hele tijd gesloten blijven. 3. Zo mogelijk de ventilator uitzetten voor iemand anders de ruimte betreedt. 4. Belangrijk: de ventilator moet ontsmet worden als deze uit de kamer wordt gehaald!

	<p>Gemeenschappelijke ruimte</p>	<div data-bbox="1406 220 1758 555" data-label="Image"> </div> <p>Vermijden bij meer dan één positief geval op de afdeling.</p>
<p>Gecontroleerde mechanische verluchting (GMV)</p> <div data-bbox="291 710 571 1013" data-label="Diagram"> </div>	<p>Instelling (kamers en gemeenschappelijke ruimten).</p>	<p>Het wordt afgeraden GMV-installaties uit te schakelen in instellingen voor ouderen. Voor al uw vragen over dit onderwerp kunt u zich richten tot: notif-hyg@ccc.brussels</p>

Type verluchting	Waar?	
Mobiele/individuele airco 	Privégebruik in een kamer van een (mogelijk) COVID-positieve persoon. Kamer	NIET gebruiken
	Gemeenschappelijke ruimte	Gebruik: als aanvulling op een regelmatige luchtverversing; met filters met de beste gezondheidsprestaties, die technisch compatibel zijn met de installatie (bv. HEPA-filters met hoogwaardige filtereigenschappen); reinig de filters in split airco's regelmatig en installeer ze opnieuw. Deze reiniging moet gebeuren in overeenstemming met de specificaties van de fabrikant en minstens met een schoonmaakmiddel; - verfris de gemeenschappelijke ruimte op voorhand en zet de mobiele airco zo mogelijk uit als er bewoners aanwezig zijn.
Split airconditioning 	Kamer of gemeenschappelijke ruimte	Toegestaan

Aanbevelingen om het personeel te beschermen dat verantwoordelijk is voor het onderhoud van de verluchtungs- en/of klimaatregelingsystemen:

Het wordt aanbevolen dat het personeel dat werkt aan om het even welk verluchtungs- en/of klimaatregelingsstelsel een werkoveral draagt die het lichaam bedekt, handschoenen en een FFP2-mondmasker en bovendien de hygiënemaatregelen naleeft.